

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

15 päivänä maaliskuuta 2012*

Tekijänoikeudet ja lähioikeudet — Direktiivi 2006/115/EY — 8 ja 10 artikla — Käsitteet ”käyttäjä” ja ”yleisölle välittäminen” — Äänitteiden levittäminen hotellihuoneisiin laitettujen televisio- ja radiovastaanottimien avulla

Asiassa C-162/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka High Court (Commercial Division) (Irlanti) on esittänyt 23.3.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.4.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Phonographic Performance (Ireland) Limited

vastaan

Irlanti ja

Attorney General,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari), E. Juhász, G. Arestis ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: V. Trstenjak,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.4.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Phonographic Performance (Ireland) Limited, edustajanaan solicitor H. Sheehy, avustajanaan J. Newman, BL,
- Irlanti, asiamiehenään D. O’Hagan, avustajinaan E. Fitzsimons, BL, ja J. Jeffers, BL,
- Kreikan hallitus, asiamiehinään G. Papadaki, M. Germani ja G. Alexaki,
- Italian hallitus, asiamiehenään P. Gentili,
- Ranskan hallitus, asiamiehenään J. Gstalter,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

— Euroopan komissio, asiamiehinään J. Samnadda ja S. La Pergola,
kuultuaan julkisasiamiehen 29.6.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY (EUVL L 376, s. 28) 8 ja 10 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Phonographic Performance (Ireland) Limited (jäljempänä PPL) ja Irlanti.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

- 3 Maailman henkisen omaisuuden järjestö (WIPO) teki 20.12.1996 Genevessä WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen ja WIPO:n tekijänoikeussopimuksen. Nämä kaksi sopimusta hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 16.3.2000 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2000/278/EY (EYVL L 89, s. 6).
- 4 WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan b, d ja g kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

- b) ’äänitteellä’ esityksen äänistä tai muista äänistä tai ääniä edustavista merkeistä tehtyä tallennetta, joka on muussa muodossa kuin elokuvateokseen tai muuhun audiovisuaaliseen teokseen sisältyvänä tallenteena;

--

- d) ’äänitetuottajalla’ luonnollista tai oikeushenkilöä, jonka aloitteesta ja vastuulla tehdään ensimmäinen tallenne esityksen äänistä tai muista äänistä tai ääniä edustavista merkeistä;

--

- g) esityksen tai äänitteen ’yleisölle välittämiseksi’ millä tahansa muulla tavalla kuin yleisradioimalla tapahtuvaa esityksen äänien tai äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien siirtämistä yleisölle. 15 artiklaa sovellettaessa ’yleisölle välittäminen’ sisältää äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien saattamisen yleisön kuultaviin.”

- 5 WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen 15 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Esittäjillä ja äänitetuottajilla on oikeus kertakaikkiseen kohtuulliseen korvaukseen kaupallisessa tarkoituksessa julkaistun äänitteen suorasta tai epäsuorasta käyttämisestä yleisradioimiseen tai mihin tahansa yleisölle välittämiseen.

2. Sopimuspuolet voivat kansallisessa lainsäädännössään säätää, että esittäjä tai äänitetuottaja tai molemmat voivat vaatia kertakaikkista kohtuullista korvausta käyttäjältä. Sopimuspuolet voivat antaa kansallisia säädöksiä, joissa esittäjän ja äänitetuottajan välisen sopimuksen puuttuessa määritellään ne ehdot, joiden mukaan esittäjät ja äänitetuottajat jakavat kertakaikkisen kohtuullisen korvauksen.

3. Sopimuspuoli voi WIPO:n pääjohtajan haltuun talletetussa ilmoituksessa selittää, että se soveltaa 1 kappaleen määräyksiä vain tiettyihin käyttötapoihin tai että se rajoittaa niiden soveltamista jollakin muulla tavalla tai ettei se lainkaan sovelle näitä määräyksiä.

4. Äänitteiden saattamista yleisön saataviin johtimitse tai ilman johdinta siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada ne saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana, pidetään tässä artiklassa äänitteiden julkaisemisena kaupallisessa tarkoituksessa.”

Unionin oikeus

6 Direktiivin 2006/115 johdanto-osan 5, 7 ja 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja. Mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille.

--

(7) Jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä olisi lähennettävä siten, ettei synny ristiriitaa niiden kansainvälisten yleissopimusten kanssa, joihin useiden jäsenvaltioiden tekijänoikeudet ja lähioikeudet perustuvat.

--

(16) Jäsenvaltioiden olisi voitava antaa säännöksiä tämän direktiivin säännösten mukaista suojaa laajemmasta lähioikeuksien haltijoiden suojasta yleisradioinnin ja yleisölle välittämisen osalta.”

7 Direktiivin 2006/115 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että esittäjillä on yksinoikeus sallia tai kieltää esitystensä tallennus.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yleisradio-organisaatiolla on yksinoikeus sallia tai kieltää lähetystensä tallennus riippumatta siitä, tapahtuvatko lähetykset johtoa pitkin vai vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä, myös kaapelin tai satelliitin välityksellä.

3. Kaapelilähetystoiminnan harjoittajalla ei saa olla 2 kohdassa tarkoitettua oikeutta, jos se ainoastaan lähettää edelleen kaapelin välityksellä yleisradio-organisaatioiden lähetyksiä.”

8 Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta, jolla voidaan varmistaa, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle, ja varmistaa, että tämä korvaus jaetaan asianomaisten esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Esittäjien ja äänitteiden tuottajien välisen sopimuksen puuttuessa jäsenvaltiot voivat määrätä ehdot tämän korvauksen jakamiselle näiden kesken.”

9 Direktiivin 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat säätää tässä luvussa tarkoitettujen oikeuksien rajoituksista seuraavissa tapauksissa:

a) yksityinen käyttö;

--

2. Jäsenvaltiot voivat säätää esittäjien, äänitteiden tuottajien, yleisradio-organisaatioiden ja elokuvien ensimmäisten tallennusten tuottajien suojaan samanlaisia rajoituksia kuin ne säätävät kirjallisten ja taiteellisten teosten tekijänoikeussuojaan, tämän kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.

Pakkolisensseistä voidaan kuitenkin säätää ainoastaan, jos ne ovat sopusoinnussa Rooman yleissopimuksen kanssa.

3. Näitä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja rajoituksia sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.”

10 Direktiivillä 2006/115 kodifioitiin ja kumottiin vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/100/ETY (EYVL L 346, s. 61).

11 Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10) yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, koska nämä oikeudet ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta. Niiden suojaaminen auttaa varmistamaan luovuuden ylläpitämisen ja kehittymisen niin tekijöiden, esittäjien, tuottajien, kuluttajien, kulttuurin, teollisuuden kuin suuren yleisön etujen mukaisesti. Tämän vuoksi henkisen omaisuuden tunnustetaan olevan erottamaton osa omaisuuden käsitettä.”

12 Kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yksinoikeus sallia tai kieltää langallinen tai langaton yleisön saataviin saattaminen siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada suojattu aineisto saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana, on:

a) esittäjillä esitystensä tallenteiden osalta;

b) äänitetuottajilla äänitteidensä osalta;

c) elokuvien ensimmäisten tallenteiden tuottajilla elokuviensa alkuperäiskappaleiden ja niiden kopioiden osalta; ja

d) yleisradio-organisaatioilla lähetystensä tallenteiden osalta riippumatta siitä, onko kyseessä lähetysten langallinen vai langaton siirto, tai siirto kaapelin tai satelliitin välityksellä.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa mainitut oikeudet eivät sammu tässä artiklassa säädetyllä tavalla tapahtuvan yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen yhteydessä.”

Kansallinen lainsäädäntö

- 13 Tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista annetun vuoden 2000 lain (Copyright and Related Rights Act 2000, jäljempänä vuoden 2000 laki) 97 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jollei 2 momentista muuta johdu, äänitettä, yleisradiolähetystä tai kaapeliverkossa esitettävää ohjelmaa koskevaa tekijänoikeutta ei loukata asettamalla äänite, yleisradiolähetys tai kaapeliverkossa esitettävä ohjelma kuultavaksi tai nähtäväksi, jos sitä kuunnellaan tai katsellaan

- a) toimitilojen osassa, jossa majoitetut henkilöt yöpyvät, ja
- b) tämä kuuluu palveluihin, joita tarjotaan ainoastaan tai ensisijaisesti majoitetuille henkilöille.

2. Tämän pykälän 1 momenttia ei sovelleta sen soveltamisalaan kuuluvien toimitilojen osiin, jos toimitilojen osiin, joissa äänite, yleisradiolähetys tai kaapeliverkossa esitettävä ohjelma asetetaan kuultavaksi tai nähtäväksi, pääsystä peritään erillinen maksu.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 14 PPL on yhteisvalvontajärjestö, joka edustaa äänitteiden tuottajien oikeuksia äänitteisiin tai äänitallenteisiin Irlannissa.
- 15 Oikeudenkäynti pääasiassa koskee PPL:n Irlantia vastaan nostamaa kannetta, jolla PPL vaatii sen toteamista, että Irlanti rikkoi SEU 4 artiklaa antaessaan ja pitäessään voimassa vuoden 2000 lain 97 §:n, sekä esittää tähän rikkomiseen perustuvan vahingonkorvausvaatimuksen.
- 16 PPL väittää, että vuoden 2000 lain 97 §:n 1 momentissa säädetyin vapautuksen perusteella hotellien ja majatalojen (jäljempänä yhteisesti hotellit) pitäjät eivät ole maksaneet PPL:lle kohtuullista korvausta sille lisensoituihin äänitteisiin lukeutuvien äänitteiden käytöstä Irlannissa hotellihuoneissa asianomaisten hotellin pitäjien huoneisiin asettamien laitteiden avulla ja niiden tarjoaman palvelun yhteydessä.
- 17 Suojattuja äänitteitä levittäviä hotellin pitäjiä koskevalla vapautuksella kuitenkin rikotaan tiettyjä tekijänoikeuden lähioikeuksien alalla annettuja unionin direktiivejä, joiden nojalla äänitteiden tuottajilla on tietyissä olosuhteissa oikeus saada kohtuullinen korvaus äänitteidensä käytöstä.
- 18 High Court (Commercial Division) täsmentää, että pääasia koskee vain äänitallenteita ja äänitteitä, joita asiakkaat voivat kuunnella Irlannissa hotellihuoneissaan eikä tällaisten hotellien muissa osissa. Pääasia ei myöskään koske interaktiivisia lähetyksiä eikä tilauslähetyksiä.
- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien katsoo, että jos hotellin pitäjä laittaa Irlannissa sijaitsevan hotellinsa huoneisiin televisio- tai radiovastaanottimia ja jakelee näiden kautta kaapelitse tai muuta tekniikkaa käyttäen keskitetysti vastaanotettua signaalia, hän ei vuoden 2000 lain 97 §:n 1 momentin mukaisesti ole velvollinen maksamaan äänitteiden tuottajille kohtuullista korvausta television tai radion kautta välittämistään äänitallenteista.
- 20 Myöskään silloin, jos hotellin pitäjä laittaa hotellihuoneisiinsa muunlaisia laitteita ja asettaa asiakaskuntansa saataville äänitteitä fyysisinä tai digitaalisina tallenteina, joita sen asiakkaat voivat näiden laitteiden avulla soittaa, hän ei vuoden 2000 lain 97 §:n 1 momentin mukaisesti ole velvollinen maksamaan kohtuullista korvausta äänitteiden tuottajille.

- 21 Vaikka ennakkoratkaisupyyntö koskee asiallisesti äänitteiden käyttöä hotellihuoneissa, kansallinen tuomioistuin huomauttaa, että vuoden 2000 lain 97 §:n 1 momentti merkitsee sitä, ettei kohtuullista korvausta tarvitse maksaa tällaisesta käytöstä myöskään sairaaloissa, klinikoilla, palvelutaloissa, rangaistuslaitoksissa eikä muissa samankaltaisissa laitoksissa.
- 22 Kansallinen tuomioistuin täsmentää lisäksi, että äänitteet, joista tässä oikeudenkäynnissä on kyse, ovat kaupallisessa tarkoituksessa julkaistuja äänitteitä.
- 23 Kyseinen tuomioistuin katsoo tässä yhteydessä, että kun otetaan huomioon direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa suojattujen oikeuksien välillä olevat erot, asiayhteys, jossa ilmaisua ”yleisölle välittäminen” käytetään, ja näiden säännösten tavoitteet, unionin tuomioistuimen ei pitäisi antaa käsitteelle ”yleisölle välittäminen” samaa merkitystä kuin asiassa C-306/05, SGAE, 7.12.2006 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-11519).
- 24 Tässä tilanteessa High Court (Commercial Division) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko hotellitoiminnan harjoittajan, joka laittaa hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, katsottava olevan ’käyttäjä’, joka ’välittää yleisölle’ äänitteen, joka voidaan esittää televisio- tai radiolähetyksessä, [direktiivin 2006/115] 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, asetetaanko [direktiivin 2006/115] 8 artiklan 2 kohdassa jäsenvaltioille velvollisuus säätää oikeudesta saada kohtuullinen korvaus hotellitoiminnan harjoittajalta sen kohtuullisen korvauksen lisäksi, jonka lähetystoiminnan harjoittaja maksaa äänitteen yleisradioinnista?
- 3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, sallitaanko [direktiivin 2006/115] 10 artiklassa jäsenvaltioille hotellitoiminnan harjoittajien vapauttaminen ’kohtuullisen kertakorvauksen’ maksamisesta [tämän direktiivin] 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettun ’yksityisen käytön’ perusteella?
- 4) Onko hotellitoiminnan harjoittajan, joka sijoittaa huoneisiin laitteita (jotka eivät ole televisio- tai radiovastaanottimia) ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, katsottava olevan ’käyttäjä’, joka ’välittää yleisölle’ äänitteitä direktiivin 2006/115 – – 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla?
- 5) Jos neljänteen kysymykseen vastataan myöntävästi, sallitaanko [direktiivin 2006/115] 10 artiklassa jäsenvaltioille hotellitoiminnan harjoittajien vapauttaminen velvollisuudesta maksaa ’kohtuullinen kertakorvaus’ direktiivin 2006/115 – – 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettun ’yksityisen käytön’ perusteella?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko hotellitoiminnan harjoittajaa, joka laittaa hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, pidettävä ”käyttäjänä”, joka ”välittää yleisölle” yleisradioidun äänitteen direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

- 26 Aluksi on muistutettava, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta, jolla voidaan varmistaa, että käyttäjä maksaa kohtuullisen kertakorvauksen, jos kaupallisessa tarkoituksessa julkaistua äänitettä tai sen kopiota käytetään vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle.
- 27 Tästä säännöksestä käy ilmi, että sitä, joka käyttää äänitettä yleisradiointiin tai yleisölle välittämiseen, on pidettävä kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna käyttäjänä.
- 28 Näin ollen on siis arvioitava sitä, tapahtuuko pääasian kaltaisessa asiassa yleisölle välittämistä.
- 29 Unionin tuomioistuin on todennut direktiivillä 2006/115 kodifioidun direktiivin 92/100 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitteestä asiassa C-135/10, SCF, 15.3.2012 antamansa tuomion 76 kohdassa, että käsitettä on arvioitava kulloisessakin asiayhteydessä. Sama pätee kysymykseen siitä, kuka on käyttäjä, ja siitä, onko kyseessä äänitteen käyttö (ks. em. asia SCF, tuomion 78 kohta).
- 30 Unionin tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt, että tällaisessa arvioinnissa on otettava huomioon useita täydentäviä, epäitsenäisiä ja toisistaan riippuvia arviointiperusteita. Niitä kutakin on näin ollen sovellettava sekä erikseen että yhdessä toistensa kanssa, ja on selvää, että niillä voi erilaisissa todellisissa tilanteissa olla hyvin vaihteleva intensiteetti (ks. em. asia SCF, tuomion 79 kohta).
- 31 Unionin tuomioistuin on korostanut näistä arviointiperusteista ensinnäkin käyttäjän keskeistä roolia. Käyttäjä näet toteuttaa välittämistoimen, kun se täysin tietoisena menettelynsä seurauksista saattaa toiminnallaan asiakkaidensa saataville suojatun teoksen sisältävän yleisradiolähetyksen. Ilman tätä välittämistoimea kyseiset asiakkaat eivät lähtökohtaisesti voisi vastaanottaa lähetettyä teosta, vaikka he olivat mainitun lähetyksen peittoalueella (ks. em. asia SCF, tuomion 82 kohta).
- 32 Toiseksi unionin tuomioistuin on jo täsmentänyt tiettyjä yleisön käsitteeseen erottamattomasti kuuluvia osatekijöitä.
- 33 Tältä osin ”yleisön” on unionin tuomioistuimen mukaan katsottava tarkoittavan rajoittamatonta määrää potentiaalisia vastaanottajia ja varsin huomattavaa määrää henkilöitä (ks. vastaavasti em. asia SCF, tuomion 84 kohta).
- 34 Yleisön ”rajoittamattomasta määrästä” unionin tuomioistuin on muistuttanut, että WIPO:n sanastossa olevan ”yleisölle lähettämisen (yleisölle välittämisen)” käsitteen määritelmän – joka tosin ei ole oikeudellisesti sitova mutta joka kuitenkin auttaa yleisön käsitteen tulkinnassa – mukaan sillä tarkoitetaan teoksen saattamista millä tahansa asianmukaisella tavalla yleisesti kenen tahansa henkilöiden – eikä vain tiettyjen yksityiseen ryhmään kuuluvien henkilöiden – saataville (ks. em. asia SCF, tuomion 85 kohta).
- 35 Arviointiperusteesta, jonka mukaan ”henkilöitä on oltava varsin huomattava määrä”, unionin tuomioistuin on yhtäältä täsmentänyt, että tällä on tarkoitus ilmaista, että yleisön käsitteelle on ominaista tietty vähimmäistaso, jolla tämän käsitteen piiristä suljetaan pois liian pieni tai merkityksetön henkilökunta (ks. em. asia SCF, tuomion 86 kohta). Toisaalta mainittujen henkilöiden määrää määritettäessä on otettava huomioon ne kumulatiiviset vaikutukset, joita teosten saattamisella potentiaalisten vastaanottajien saataville on. Tässä suhteessa ei ole ainoastaan tärkeää tietää, kuinka monen henkilön saatavilla teos on samanaikaisesti, vaan myös, kuinka monen heistä saatavilla se on peräkkäin (ks. em. asia SCF, tuomion 86 ja 87 kohta).
- 36 Kolmanneksi unionin tuomioistuin on todennut, että koska sillä, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämistä tavoitellaan voittoa, on merkitystä, näin on oltava sitä suuremmalla syyllä silloin, kun kyse on esittäjille ja äänitteiden tuottajille direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla kuuluvasta luonteeltaan olennaisesti taloudellisesta oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen (ks. vastaavasti em. asia SCF, tuomion 88 ja 89 kohta).

- 37 Unionin tuomioistuimen mukaan tausta-ajatuksena on näin ollen, että käyttäjä haluaa välittää lähetykset juuri tälle yleisölle, ja toisaalta, että tämä yleisö on tavalla tai toisella vastaanottavainen käyttäjän välittämille lähetyksille eikä saa niitä saatavilleen vain sattumalta (ks. em. asia SCF, tuomion 91 kohta).
- 38 Sitä, välittääkö pääasian kaltaisessa asiassa hotellitoiminnan harjoittaja, joka laittaa hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, äänitteitä yleisölle direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, on arvioitava näiden arviointiperusteiden ja edellä tämän tuomion 29 kohdassa todetun kaltaisen asiayhteyteen perustuvan arviointitavan mukaisesti.
- 39 Vaikka kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on lähtökohtaisesti päättää, onko näin tietyssä yksittäistapauksessa, ja arvioida tämän osalta lopullisesti tosiseikkoja, on kuitenkin todettava, että unionin tuomioistuimella on käytössään kaikki tarvittavat tiedot sen arvioimiseksi, onko pääasiassa kyse tällaisesta yleisölle välittämisestä.
- 40 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arvioitavana olevassa tilanteessa, jossa hotellitoiminnan harjoittaja laittaa hotellihuoneisiin televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia – samalla tavoin kuin edellä mainitussa asiassa SGAE (tuomion 42 kohta) –, hotellin asiakkaat voivat kuunnella äänitteitä ainoastaan kyseisen hotellitoiminnan harjoittajan tarkoituksellisten toimien ansiosta, vaikka he ovatkin äänitteen välittäjän lähetyssignaalin peittoalueella. Hotellitoiminnan harjoittajalla on siis tämän tuomion 31 kohdassa tarkoitetulla tavalla keskeinen rooli.
- 41 Pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten hotellien asiakkaista on puolestaan todettava, että niiden asiakaskunta koostuu rajoittamattomasta määrästä potentiaalisia vastaanottajia, koska sen, käyttävätkö kyseisen hotellin asiakkaat sen tarjoamia palveluja, ratkaisee lähtökohtaisesti kukin näistä asiakkaista itse, ja palvelujen saatavuutta rajoittaa ainoastaan hotellin majoituskapasiteetti. Tällaisessa tapauksessa kyse on siis tämän tuomion 34 kohdassa tarkoitetulla tavalla välittämisestä yleisesti keiden tahansa henkilöiden saataville.
- 42 Potentiaalisten vastaanottajien lukumäärästä on tämän tuomion 33 kohdan mukaisesti todettava, että unionin tuomioistuin on jo todennut, että hotellin asiakkaina on varsin huomattava määrä henkilöitä ja heitä on näin ollen pidettävä yleisönä (ks. em. asia SGAE, tuomion 38 kohta).
- 43 Lopuksi edellä tämän tuomion 36 ja 37 kohdassa tarkoitetun kaltaisesta voiton tavoittelusta on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa voidaan katsoa, että hotelli välittää lähetykset juuri hotellinsa asiakkaille ja nämä ovat vastaanottavia lähetyksille.
- 44 Sitä, että hotellitoiminnan harjoittaja järjestää asiakkailleen mahdollisuuden saada yleisradioitu teos saatavilleen, on pidettävä sellaisena lisäpalvelujen tarjoamisena, joka vaikuttaa hotellin luokitukseen ja siten huoneiden hintaan (ks. vastaavasti em. asia SGAE, tuomion 44 kohta). Lisäksi hotellitoiminnan harjoittaja voi tällä houkuttaa lisää asiakkaita, jotka ovat kiinnostuneita tällaisesta lisäpalvelusta (ks. analogisesti yhdistetyt asiat C-403/08 ja C-429/08, Football Association Premier League ym., tuomio 4.10.2011, Kok., s. I-9083, 205 kohta).
- 45 Tästä seuraa, että hotellitoiminnan harjoittaja tavoittelee nyt käsiteltävässä asiassa voittoa, kun se levittää äänitteitä.
- 46 Edellä todetusta seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan tilanteen kaltaisessa tilanteessa hotellitoiminnan harjoittaja välittää äänitteitä yleisölle direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.
- 47 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että hotellitoiminnan harjoittajaa, joka laittaa hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, on pidettävä ”käyttäjänä”, joka ”välittää yleisölle” yleisradioidun äänitteen direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

- 48 Toisella ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko hotellitoiminnan harjoittajan, joka on laittanut hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, maksettava yleisradioidun äänitteen välittämisestä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla kohtuullinen korvaus sen kohtuullisen korvauksen lisäksi, jonka lähetystoiminnan harjoittaja maksaa.
- 49 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuin on jo todennut direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta yleisölle välittämisen käsitteestä, että yleisölle äänitteen välittävä hotellitoiminnan harjoittaja välittää suojatun äänitteen uudelle yleisölle eli yleisölle, jota suojatun teoksen tekijät eivät ole ottaneet huomioon salliessaan teoksen käytön sen välittämiseen alkuperäiselle yleisölle (ks. vastaavasti em. asia SGAE, tuomion 40 ja 42 kohta).
- 50 On korostettava, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa on otettava huomioon myös edellisessä kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenevä tekijä eli ”uusi yleisö”.
- 51 Kun hotellitoiminnan harjoittaja välittää yleisradioidun äänitteen hotellihuoneisiinsa, hän käyttää äänitettä itsenäisesti ja välittää sen edelleen yleisölle, joka on muu kuin se yleisö, jolle äänite alun perin välitettiin, ja joka on tästä yleisöstä erillinen. Lisäksi hän saa – kuten edellä tämän tuomion 45 kohdassa on todettu – tästä välittämisestä taloudellista hyötyä, joka ei riipu lähetystoiminnan harjoittajan tai äänitetuottajan taloudellisesta hyödyistä.
- 52 Tästä seuraa, että hotellitoiminnan harjoittajan on tällaisessa tilanteessa maksettava direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla kohtuullinen korvaus äänitteen välittämisestä sen kohtuullisen korvauksen lisäksi, jonka lähetystoiminnan harjoittaja maksaa.
- 53 Tässä yhteydessä ei voida hyväksyä Irlannin väitettä, jonka mukaan direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa käytetyistä ilmaisuista ”tai” ja ”kertakorvaus” seuraa, ettei hotellin pitäjän tarvitse maksaa korvausta äänitteiden välittämisestä yleisölle silloin, kun lähetystoiminnan harjoittaja on jo maksanut kohtuullisen korvauksen näiden äänitteiden käyttämisestä lähetyksissään.
- 54 Unionin lainsäätäjä on nimittäin halunnut käyttämällä tässä säännöksessä sanaa ”kertakorvaus” ainoastaan ilmaista, ettei jäsenvaltioiden tarvitse säätää, että käyttäjän on maksettava yhdestä ja samasta yleisölle välittämisestä useampi erillinen korvaus, vaan käyttäjän on maksettava ainoastaan kertakorvaus, joka jaetaan – kuten säännöksen toisesta virkkeestä selvästi käy ilmi – kohtuullisen korvauksen saajien eli esittäjien ja äänitteiden tuottajien kesken. Ilmaisussa ”vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin tai mihin tahansa välittämiseen yleisölle” käytettyä rinnastuskonjunktioita ”tai” on puolestaan tulkittava niin, että korvausta on maksettava sekä yleisradioinnista että yleisölle välittämisestä.
- 55 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että hotellitoiminnan harjoittajan, joka on laittanut hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, on maksettava yleisradioidun äänitteen levittämisestä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla kohtuullinen korvaus sen kohtuullisen korvauksen lisäksi, jonka lähetystoiminnan harjoittaja maksaa.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

- 56 Neljännellä kysymyksellään, jota on syytä tarkastella kolmanneksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko hotellitoiminnan harjoittajaa, joka sijoittaa hotellihuoneisiin laitteita, jotka eivät ole televisio- tai radiovastaanottimia, ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, pidettävä ”käyttäjänä”, joka ”välittää yleisölle” äänitteen direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.
- 57 Tässä tilanteessa unionin tuomioistuimen on tutkittava, ovatko sen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen antaman vastauksen perustaksi esittämät seikat merkityksellisiä myös siinä tapauksessa, että hotellitoiminnan harjoittaja antaa asiakkaittensa käyttöön laitteita, jotka eivät ole televisio- tai radiovastaanottimia, ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla.
- 58 Tältä osin on todettava, että direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa olevaa yleisölle välittämisen käsitettä on tulkittava muun muassa WIPO:n esitys- ja äänitesopimukseen sisältyvien vastaavien käsitteiden avulla, niiden kanssa yhteensopivalla tavalla ja siten, että otetaan huomioon myös se asiayhteys, jossa nämä käsitteet esiintyvät, sekä merkityksellisillä sopimusmääräyksillä tavoiteltu päämäärä (ks. em. asia SCF, tuomion 55 kohta).
- 59 WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen yleisölle välittämistä koskevassa 2 artiklan g kappaleessa, jossa viitataan saman sopimuksen 15 artiklaan, tarkennetaan, että mainittu käsite kattaa myös äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien saattamisen yleisön kuultaviin.
- 60 Näin ollen direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa käytettyä käsitettä ”yleisölle välittäminen” on tulkittava niin, että se kattaa myös äänitteelle tallennettujen äänien tai ääniä edustavien merkkien saattamisen yleisön kuultaviin.
- 61 Tätä päätelmää tukee lisäksi direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan sanamuoto, jonka mukaan säännös koskee ”mitä tahansa” välittämistä yleisölle eli siis kaikkia mahdollisia ja toteutettavissa olevia välittämistapoja.
- 62 Hotellitoiminnan harjoittaja, joka laittaa hotellihuoneisiinsa muita laitteita kuin televisio- tai radiovastaanottimen ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, asettaa saataville molemmat tekijät, joiden avulla äänitteelle tallennetut äänet tai ääniä edustavat merkit ja fyysinen alusta, jolle nämä äänet tai ääniä edustavat merkit on tallennettu, eli äänite voidaan saattaa yleisön kuultaviin.
- 63 Tästä seuraa, että tällainen välittäminen kuuluu direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan, kun sitä tulkitaan WIPO:n esitys- ja äänitesopimuksen 2 artiklan g kappaleen ja 15 artiklan pohjalta, soveltamisalaan.
- 64 Koska neljäs ennakkoratkaisukysymys poikkeaa ensimmäisestä ennakkoratkaisukysymyksestä ainoastaan äänitteiden välittämistapaa koskevilta osin – kuten tämän tuomion 57 kohdasta käy ilmi –, tästä voidaan päätellä, että hotellitoiminnan harjoittaja ja asiakaskunta ovat näissä kysymyksissä kummassakin samat.
- 65 Näin ollen voidaan siis olettaa yhtäältä, että kyseistä hotellitoiminnan harjoittajaa on pidettävä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna käyttäjänä, ja toisaalta, että hotellin asiakaskuntaa on pidettävä samassa säännöksessä tarkoitettuna yleisönä, ellei ole olemassa erityistä syytä, jonka perusteella unionin tuomioistuin saattaisi päätyä toisenlaiseen päätelmään.
- 66 Tältä osin on arvioitava, voiko kyseinen erityinen välittämistapa eli se, että välittäminen tapahtuu toimittamalla tietty laite ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, johtaa toisenlaiseen päätelmään kuin tämän tuomion 40 kohdassa esitetty päätelmä.

- 67 Näin ei kuitenkaan ole. Koska hotellitoiminnan harjoittaja, joka laittaa hotellihuoneisiinsa tällaisia laitteita, asettaa tällä tavoin asiakkaidensa saataville tekijät, jotka ovat edellytyksenä sille, että nämä voivat vastaanottaa kyseiset teokset, asiakkaat eivät voisi näin tehdä ilman hotellitoiminnan harjoittajan toimia. Tästä seuraa, että hotellitoiminnan harjoittajalla on keskeinen rooli.
- 68 Kun olemassa ei ole muita erityisiä seikkoja, joita olisi syytä tarkastella, on näin ollen todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa äänite välitetään yleisölle direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.
- 69 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että hotellitoiminnan harjoittajaa, joka laittaa hotellihuoneisiinsa laitteita, jotka eivät ole televisio- tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, on pidettävä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna käyttäjänä, joka välittää yleisölle äänitteen. Kyseisen hotellitoiminnan harjoittajan on siten maksettava tässä säännöksessä tarkoitettu kohtuullinen korvaus näiden äänitteiden välittämisestä.

Kolmas ja viides ennakkoratkaisukysymys

- 70 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella ja viidennellä kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, lähinnä, voivatko jäsenvaltiot vapauttaa äänitteen direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla yleisölle välittävän hotellitoiminnan harjoittajan velvollisuudesta maksaa kohtuullinen korvaus direktiivin 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla, jossa säädetään rajoituksista saman direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädettyyn oikeuteen saada kohtuullinen korvaus, jos kyse on ”yksityisestä käytöstä”.
- 71 Aluksi on julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 153 kohdassa toteaman tavoin todettava, että sillä, onko hotellin asiakkaiden asianomaisen teoksen käyttöä pidettävä yksityisenä käyttönä, ei ole merkitystä sen kannalta, voiko asianomainen hotellitoiminnan harjoittaja vedota direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun yksityiseen käyttöön perustuvaan rajoitukseen, vaan ratkaisevaa on se, onko hotellitoiminnan harjoittajan itsensä teosten käyttöä pidettävä yksityisenä.
- 72 Se, että suojatun teoksen käyttäjä välittää teoksen yleisölle mutta samalla käyttää sitä yksityisesti, on mahdotonta, sillä yleisön käsitteeseen liittyy määritelmänsä mukaan ei-yksityisyys.
- 73 Näin ollen direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun yksityiseen käyttöön perustuvaa rajoitusta ei voida soveltaa silloin, kun kyse on saman direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettusta yleisölle välittämisestä.
- 74 Tällaisella tulkinnalla ei kuitenkaan estetä kyseisen säännöksen tehokasta vaikutusta. Tällä säännöksellä on nimittäin edelleen laaja soveltamisala, joka kattaa sellaiset muut käyttötavat, jotka eivät ole välittämistä yleisölle, kuten direktiivin 2006/115 7 artiklassa tarkoitettun ”tallennuksen”.
- 75 Direktiivin 2006/115 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettun rajoituksen soveltaminen käyttäjään, joka toteuttaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen välittämistoimen, olisi lisäksi vastoin saman direktiivin 10 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan tätä rajoitusta sovelletaan vain tietyissä erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja.
- 76 Tällaisella tulkinnalla näet poistettaisiin käyttäjältä velvollisuus kohtuullisen korvauksen maksamiseen sellaisista teoksen käyttötavoista, jotka merkitsevät teoksen taloudellista hyödyntämistä, millä aiheutettaisiin kohtuuttomasti haittaa esittäjien oikeutetuille eduille, joita oikeudella kohtuulliseen korvaukseen nimenomaisesti suojataan.

77 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, kolmanteen ja viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, etteivät jäsenvaltiot voi vapauttaa velvollisuudesta maksaa direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa säädettyä kohtuullista korvausta hotellitoiminnan harjoittajaa, joka välittää yleisölle äänitteen direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, direktiivin 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla, jossa säädetään rajoituksesta oikeuteen tästä korvauksesta, jos kyse on yksityisestä käytöstä.

Oikeudenkäyntikulut

78 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Hotellitoiminnan harjoittajaa, joka laittaa hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, on pidettävä ”käyttäjänä”, joka ”välittää yleisölle” yleisradioidun äänitteen vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.**
- 2) **Hotellitoiminnan harjoittajan, joka on laittanut hotellihuoneisiinsa televisio- ja/tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, on maksettava yleisradioidun äänitteen levittämisestä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdan nojalla kohtuullinen korvaus sen kohtuullisen korvauksen lisäksi, jonka lähetystoiminnan harjoittaja maksaa.**
- 3) **Hotellitoiminnan harjoittajaa, joka laittaa hotellihuoneisiinsa laitteita, jotka eivät ole televisio- tai radiovastaanottimia, joihin se jakelee yleisradioitua lähetyssignaalia, ja fyysisessä tai digitaalisessa muodossa olevia äänitteitä, joita voidaan soittaa tai kuunnella näiden laitteiden avulla, on pidettävä direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna käyttäjänä, joka välittää yleisölle äänitteen. Kyseisen hotellitoiminnan harjoittajan on siten maksettava tässä säännöksessä tarkoitettu kohtuullinen korvaus näiden äänitteiden välittämisestä.**
- 4) **Jäsenvaltiot eivät voi vapauttaa velvollisuudesta maksaa direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa säädettyä kohtuullista korvausta hotellitoiminnan harjoittajaa, joka välittää yleisölle äänitteen direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, direktiivin 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla, jossa säädetään rajoituksesta oikeuteen tästä korvauksesta, jos kyse on yksityisestä käytöstä.**

Allekirjoitukset